

**GENERALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA**

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 25-11-2021 r.

DOOŚ-TSOOŚ.410.28.2021.ab

**Pan
Paweł Rusiecki**

**Zastępca Prezesa Wód Polskich ds.
Zarządzania Środowiskiem Wodnym**

**Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
PGW Wody Polskie
ul. Żelazna 59 A, 00-848 Warszawa**

Szanowny Panie,

W odpowiedzi na wniosek z dnia 1 października 2021 r., znak sprawy: KZP.4000.64.2021.3 o zaopiniowanie projektu drugiej aktualizacji planu gospodarowania wodami dla dorzecza Banówki (dalej: IIaPGW) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko (dalej: prognoza, projekt z 09.2021r.), zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.; dalej: ustawa ooś), przedstawiam następujące stanowisko:

Projektowany IIaPGW jest głównym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami w dorzeczu Banówki. Stanowi on podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych na obszarze dorzecza i zasady gospodarowania nimi. Służy także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody, poprawę ochrony

przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałanie skutkom suszy. Obecny projekt IIaPGW został sporządzony na lata 2022-2027. Przewidziano w nim tzw. działania z kategorii *Poprawa warunków dla obszarów chronionych*, w tym nietechniczne, czyli „użytkowanie gruntów umożliwiające ochronę i zachowanie istniejących śródpolnych zabagnień i oczek wodnych” oraz działania techniczne, które obejmują „utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi bociana białego (W tym zachowanie stref buforowych 5 km od kolonii bocianów oraz 1 km od pojedynczych gniazd, czy pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół zbiorników wodnych)”.

Autorzy prognozy podkreślają, że plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy to dokumenty o założeniach prośrodowiskowych. W toku analiz dotyczących dorzecza Banówki „nie zidentyfikowano działań, które na etapie SOOŚ mogłyby zostać ocenione jako stwarzające wysokie prawdopodobieństwo wywołania konfliktów społecznych czy silnego oporu środowisk i organizacji ekologicznych występujących w interesie ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Zaplanowane działania nie będą wpływały na pogłębienie występujących w środowisku presji, nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na jakikolwiek element środowiska poddawany ocenie w Prognozie, w tym w szczególności na obszary sieci Natura 2000” (str. 196 prognozy).

Odnosząc merytoryczny zakres projektu IIaPGW do celu przypisanego strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko, którym jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i uwzględnianie aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu projektów dokumentów, należy zauważyć, że zasadnicza treść IIaPGW służy właśnie poprawie stanu środowiska wodnego i związanego z wodami.

W myśl ustawy ooś, zakres analiz ujętych w prognozie powinien uwzględniać m.in. następujące okoliczności:

- informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu (art. 52 ust. 1),
- prognoza określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e),
- projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jeżeli ze

strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 (art. 55 ust. 2).

Z powyższego zestawienia wynika, że prognoza powinna zawierać m.in. nie budzące wątpliwości stwierdzenia w zakresie skali i kierunków oddziaływań planowanych przedsięwzięć oraz działań, w tym na gatunki i siedliska, dla których wyznaczono obszary Natura 2000.

Wynikiem analizy przez tut. organ projektu IIaPGW oraz prognozy są niżej zestawione uwagi.

Na wstępie należy podkreślić, że zastosowanie szablonu (przyjętego także dla innych dorzeczy, dla których opracowywane są aPGW) zarówno w przypadku opiniowanego IIaPGW, jak i prognozy powoduje, że w obu tych dokumentach znajduje się wiele niespójnych ze sobą informacji, w tym wiele nie odnoszących się do opisywanego dorzecza, które jednak wydają się niekiedy niezasadnie wykorzystywane. Powyższe znacząco utrudnia zrozumienie części diagnostycznej, analitycznej oraz wniosków z obu tych dokumentów.

Należy także stwierdzić, że opis działań planowanych do realizacji w dorzeczu Banówki, zarówno w IIaPGW, jak i w prognozie jest niewystarczający i niejednoznaczny. Pomimo rozbudowanej części ocennej prognozy, brak jednoznacznego i precyzyjnego odniesienia prowadzonych obecnie i planowanych działań do konkretnych uwarunkowań przestrzennych w dorzeczu oraz możliwości rozwiązania stwierdzonych problemów. Uniemożliwia to ocenę, czy zaplanowane działania są adekwatne do potrzeb i wystarczające, zwłaszcza, że na obszarze dorzecza Banówki zidentyfikowano przypadki wymagające odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych.

Również informacje na temat powiązań planowanych działań z działaniami i przedsięwzięciami, przewidzianymi do realizacji na podstawie innych dokumentów (w tym dokumentów, które wymienione są w prognozie na str.189), są niejednoznaczne. Odpowiednia analiza oddziaływań skumulowanych jest tymczasem bardzo istotna dla oceny skuteczności działań, planowanych w ramach IIaPGW. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w IIaPGW (str. 143-145) w trakcie tworzenia opracowania wykorzystano szereg przyjętych dokumentów, w tym „*Plany przeciwdziałania skutkom suszy*”, „*Program przeciwdziałania niedoborowi wody*”, czy „*Plany zarządzania ryzykiem powodziowym i ich aktualizacje*”. Ponadto stwierdzono (str. 272), że „*Specyfika planów gospodarowania wodami oraz ich miejsce w planistyce gospodarki wodnej w Polsce determinuje konieczność zachowania spójności, pomiędzy opracowanymi dokumentami w danym cyklu planistycznym w zakresie zaproponowanych w nich działań, mających jednocześnie wpływ na cele środowiskowe jcw.*” i w tym kontekście wymieniono

szereg dokumentów. Należy wskazać jednoznacznie, czy w dorzeczu Banówki planowane są przedsięwzięcia lub działania na podstawie innych dokumentów niż IIaPGW, a także skonkretyzować możliwość wystąpienia zjawiska kumulacji oddziaływań, zarówno negatywnych jak i pozytywnych.

W odniesieniu do kategorii działań z załącznika „Zestawienie inwestycji kierunkowych_dokument towarzyszący” należy zauważyć, że w ww. załączniku brak jest działań, realizowanych w obrębie dorzecza Banówki. Jedynie w przypadku dorzecza Łyny, które, zgodnie z informacjami, przedstawionymi w dokumentacji, może mieć powiązanie z wodami podziemnymi dorzecza Banówki, zaplanowano pewne inwestycje. Kwestia ww. powiązań nie została w żaden sposób wyjaśniona ani w IIaPGW ani w prognozie, nie wiadomo więc, czy przywołany załącznik dodano do dokumentacji celowo, ze względu na możliwe powiązania z dorzeczem Banówki, czy też nie jest on adekwatny w przypadku objętego niniejszą opinią IIaPGW.

W myśl zapisów IIaPGW (str. 239) „Krajowy Program Renaturyzacji Wód Powierzchniowych” (dalej: KPRWP) *„przewiduje realizację działań ukierunkowanych na rozpoznanie zagrożeń i przyczyn zmian hydromorfologicznych cieków i zbiorników wodnych oraz zaplanowanie działań naprawczych, które pozwolą na osiągnięcie celów środowiskowych dla tych części wód”*. Ani w IIaPGW ani w prognozie nie przedstawiono żadnych informacji na ten temat. Wobec powyższego zasadne jest przedstawienie powodów, z uwagi na które nie uwzględniono wszystkich przyjętych w KPRWP działań uznanych za konieczne do realizacji na terenie dorzecza Banówki, będących odpowiedzią na zidentyfikowane presje hydromorfologiczne oraz pilne potrzeby poprawy stanu wód powierzchniowych.

W prognozie należy w sposób jednoznaczny wyjaśnić kwestię możliwego znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 w wyniku realizacji założeń dokumentu. W treści prognozy dla IIaPGW dla dorzecza Banówki takich oddziaływań nie zidentyfikowano. Na stronie 168 stwierdzono, że *„W wyniku oceny stwierdzono, że zestawy działań będą generować generalnie pozytywne oddziaływania na komponent ze względu na poprawę stanu siedlisk. Tym samym, nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w zakresie wpływu na komponent „Różnorodność biologiczna, fauna i flora, w tym obszary objęte ochroną”*. Jednocześnie, w Tabeli 8-1 *Podsumowanie wyników analizy w zakresie prognozowanych oddziaływań wraz z oceną sposobu oraz stopnia uwzględnienia problemów oraz celów ochrony komponentów środowiska* (str. 197; tabela pojawia się również w streszczeniu w języku niespecjalistycznym) ryzyko wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań oznaczono jako „niskie” oraz „średnie”. Wskazuje to zatem na możliwość

wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań. Wnioski w tym zakresie należy ponownie przeanalizować, a następnie uspoźnić. Możliwość wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań, bądź brak możliwości wykluczenia wystąpienia takich oddziaływań w wyniku realizacji projektu IIaPGW ma szczególne znaczenie ze względu na art. 55 ust. 2 ustawy ooś, zgodnie z którym projekt takiego dokumentu nie może zostać przyjęty, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody. W sytuacji zidentyfikowania możliwości wystąpienia/braku możliwości wykluczenia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 w prognozie powinna się znaleźć wyczerpująca, zawierająca merytoryczną argumentację, analiza w zakresie spełnienia tych przesłanek.

Należy zwrócić uwagę, że ocena oddziaływań na obszary chronione i stosowna argumentacja w części opisowej prognozy powinny odnosić się do celów i przedmiotów ochrony tych obszarów. Powinno to mieć zastosowanie również w sytuacji, gdy stwierdzono wyłącznie oddziaływania pozytywne.

Konieczne jest doprecyzowanie, co należy rozumieć jako zapewnienie skutecznej minimalizacji oddziaływań skumulowanych *„standardowymi środkami, rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi czy odpowiednim harmonogramem prac”* (str. 192 prognozy). W prognozie nie wymieniono i nie opisano żadnych z ww. rodzajów środków minimalizujących zidentyfikowane oddziaływania skumulowane.

W prognozie przedstawiono niejednoznaczne wnioski w zakresie możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji założeń IIaPGW. W rozdziale 7, poświęconym temu zagadnieniu, odnośnie jcwp RW (jednolite części wód powierzchniowych rzeczne) oceniono, że *„Zastosowanie będą miały jedynie działania mające na celu ochronę siedlisk gatunku chronionego, tym samym takie które same w sobie nie stwarzają ryzyka generowania znaczących negatywnych oddziaływań, nie wyznaczają również ram dla realizacji przedsięwzięć wymienianych w załączniku I ani II Protokołu w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym. Działania te mogą jedynie w sposób pozytywny oddziaływać na stan wód w dolnych odcinkach cieków na terytorium Federacji Rosyjskiej”*. Ponadto *„Przeprowadzone na potrzeby niniejszej Prognozy analizy (...) pozwoliły na ocenę możliwości wystąpienia znacząco negatywnego transgranicznego oddziaływania w związku z realizacją zapisów IIaPGW jako mało prawdopodobną”* (str. 195). Natomiast w rozdziale 8, we wnioskach przedstawiono informację, że *„Nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znaczących oddziaływań negatywnych o charakterze transgranicznym”* (str. 196).

Należy zatem przedstawić jednoznaczne informacje dot. możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji założeń projektu IIaPGW dla dorzecza Banówki

Podsumowując, IIaPGW oraz prognozę należy uzupełnić o przedstawienie precyzyjnego opisu planowanych działań z uwzględnieniem argumentacji, dotyczącej ich adekwatności i skuteczności w kontekście problemów występujących w dorzeczu Banówki oraz z jednoznacznym wskazaniem ich lokalizacji (jeżeli jest możliwe – wskazanie konkretnego obszaru, planowanego do objęcia działaniem, jeżeli nie – w jakim rodzaju terenu, ze względu na jaki problem dane działanie będzie realizowane). Informacje ogólne, w tym dotyczące wszystkich dorzeczy w kraju należy uporządkować i wyodrębnić w taki sposób, by jednoznacznie stanowiły kontekst, a nie element opisu dorzecza Banówki, stwierdzonych w nim problemów i planowanych rozwiązań. Informacje zbędne i nieadekwatne powinny zostać usunięte. W prognozie należy doszczegółowić informacje na temat przewidywanych oddziaływań, w tym możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych oraz ocenić, czy zaplanowane działania przyniosą zakładane efekty. Jeżeli z oceny wyniknie, że osiągnięcie celów IIaPGW nie jest możliwe za sprawą realizacji objętych nim działań, należy w prognozie przedstawić propozycje dodatkowych działań, mając na uwadze specyfikę obszaru objętego opracowaniem i stwierdzone w nim problemy.

Uwagi techniczne do IIaPGW i prognozy:

- Należy ujednolicić nazewnictwo załączników, przy czym nazwa pliku powinna zgadzać się z nazwą przywoływaną w tekście dokumentów zarówno IIaPGW jak i prognozy.
- W poszczególnych załącznikach pojawia się wiele skrótów, których objaśnienia są zamieszczone w innych miejscach w dokumentacji. Utrudnia to zrozumienie przedstawionych treści. Wobec powyższego, albo w każdym skoroszycie powinien znajdować się arkusz uwzględniający rozwinięcie wszystkich używanych w danym pliku skrótów albo do dokumentacji powinien zostać dodany załącznik uwzględniający wszystkie skróty stosowane w IIaPGW.

Z poważaniem,

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/